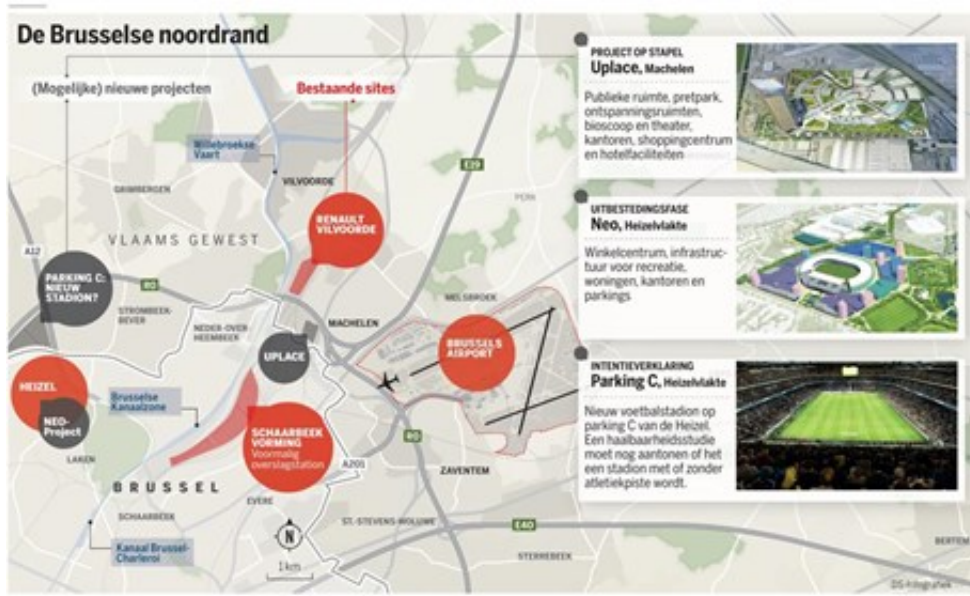

Duitsland als voorbeeld voor de noordrand

In plaats van ons te verliezen in een politieke discussie rond het nieuwe voetbalstadion op de Heizel, zouden we er goed aan doen na te denken over een integraal plan voor de noordelijke rand van Brussel, schrijft Peter Swinnen. Het is hoog tijd dat het ruimtelijke potentieel ervan wordt benut.

2 FOTO'S

PETER SWINNEN

Waar in Europa vind je op een steenworp van een hoofdstad nog een dergelijke beschikbare ruimte?

Bouwen is misschien wel de ultieme politieke en dus maatschappelijke daad. Architectuur en stedenbouw zijn immers de blijvende getuigen van een visionair beleid – of het gebrek daaraan. Bouwen moet met kennis van zaken gebeuren, vanuit een afgetoetste en gedeelde maatschappelijke agenda.

Met de verwarrende berichtgeving omtrent een eventueel voetbalstadion op parking C van de Heizel rijst er evenwel twijfel of die ambitie vandaag nog wel geldt. Als in een kramp wordt een nationaal stadion, dat men in het Vlaamse Grimbergen op een terrein in eigendom van Brussel wil plaatsen, plots een politieke twistappel. Termen als ‘de verbrusseling van Vlaanderen’ en ‘een communautaire bedreiging’ worden in een adem genoemd met wat nochtans een tempel van de (sportieve) samenhang zou moeten worden. En of die sporttempel nu op de Heizel gebouwd

wordt, of op het Brusselse Schaarbeek Vorming, of op pakweg de Renault-site in Vilvoorde, feit is dat deze ‘stadionaffaire’ een veel grotere uitdaging weerspiegelt: wat met de noordelijke rand? Wat met de plek waar Brussel en Vlaanderen elkaar nu eens brutaal en dan weer innig raken? Wordt die plek in de toekomst door de Brusselse en de Vlaamse regering opgeofferd als een neoliberale speeltuin waarbinnen doofstomme constructies als Uplace of Neo geen enkele maatschappelijke verantwoordelijkheid meer moeten afleggen? Of wordt er alsnog – het is nog niet te laat – gekozen

conflicten niet onherstelbaar vijandschap opleveren, maar een aanmoediging van het productief verschil tussen Brussel en Vlaanderen?

Tussen grootstad en hinterland

De noordelijke rand bestaat uit een uniek ruimtelijk arsenaal dat onvoldoende ontgonnen is. Het is een vaak geïdentificeerde scharnierzone waar men continu meandert tussen grootstad en hinterland, tussen grootschalige economische ontwikkelingen en nieuwe lokale duurzame woonomgevingen, tussen onverhoopt weelderig groen en kluwens van transportassen en dus files. De noordrand is eigenlijk een collectie van vijf grote ontwikkelings- en reconversiezones, aan elkaar geregen door dat ander nationaal monument, 'de Ring', en door de opvallend rijke groene structuur van de Molenbeek en de Zenne. Van west naar oost komt men achtereenvolgens de Heizel, de Kanaalzone, Schaarbeek Vorming, de Renault-site en de luchthaven tegen. In totaal gaat het om een zone van 10 bij 2 kilometer, waar je in wezen wel al eens een sportstadion – zelfs mét atletiekpiste in kwijt kan, maar waar vooral het mobiliteitsvraagstuk cruciaal zal zijn om dit uniek grootschalig stedelijk weefsel op te waarderen. Waar in Europa vind je op een steenworp van een hoofdstad nog een dergelijke beschikbare ruimte?

Hoog tijd dus voor een intelligent ontwikkelingsplan dat zowel de troeven van Brussel als die van Vlaanderen uitspeelt. Op naar een coproductie die zoveel meer kan zijn dan de som van twee lokale intenties. Een sociaal-economische ruimtelijke alliantie die zowel inzet op lokale herkenbaarheid als op internationale uitstraling – ook op cultureel vlak.

In Duitsland hanteert men al ruim honderd jaar een heel adequate en wendbare ontwikkelingsprocedure – IBA genaamd. Die *Internationale Bauausstellung* is een beproefde strategie die bijdraagt tot een visionaire ontwikkeling van strategische gebieden. Via publiek-private samenwerking wordt ruimtelijke ordening niet overgelaten aan haar lot, maar wordt het net de sleutel tot een competitief economisch klimaat dat ook sociale cohesie en ecologische effectiviteit garandeert. Dat alles wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking met de bevolking en de lokale stakeholders.

Ruhrgebied, Hamburg, Berlijn

De afgelopen decennia kon de IBA zeer overtuigende resultaten voorleggen: van de reconversie van het Ruhrgebied (Emscher Park) over de grootschalige uitbreiding van Hamburg Haven tot de heropbouw van een belangrijk deel van de Berlijnse binnenstad. Al die IBA's hebben een ding gemeen: het zijn bewust uitgekozen strategische gebieden die Duitsland een nieuw internationaal elan hebben bezorgd. De praktijk heeft getoond dat binnen de IBA-structuur 1 euro na 8 jaar – zolang duurt het om een IBA te realiseren – 8 euro waard is. Het is een laboratorium dat net die projecten ondersteunt die op termijn een sociaal-economische zelfredzaamheid kunnen verzekeren.

Het systeem hoeft dus niet meer uitgevonden te worden, het bestaat en wacht ongeduldig om ook bij ons toegepast te worden. De misschien frictievolle noordelijke rand tussen Vlaanderen en Brussel verdient het gewoon om in een IBA gegoten te worden. En wel nu, als men tegen 2020 resultaten wenst te boeken. De geesten én de terreinen zijn er immers rijp voor.

De stadionsdiscussie moet, na de non-discussie over Uplace, beschouwd worden als een tweede kans om zich niet langer blind te staren op ene of gene sportief complex, maar om uit te zoomen en het werkelijke potentieel van deze groene long om te vormen tot hét samenwerkingsvoorbeeld voor Europa. Dan zal het met dat stadion ergens binnen dat 2.000 hectaren groot voorbeeldproject ook wel goed komen.